

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ У ОЦІНЦІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Туристична сфера для багатьох країн світу вважалася однією із найперспективних та таких, що забезпечували значну частину формування валового внутрішнього продукту. Однак події, спричинені COVID-19, суттєво похитнули конкурентні позиції даної галузі та призвели до значних збитків. За офіційними даними Всесвітньої туристичної організації [1] за період перших шести місяців 2020 року відбулося скорочення доходів від туризму на понад 460 000 млн. дол. та кількість міжнародних туристів скоротилася на 440 млн. осіб. Тенденції, які спостерігаються у туристичній галузі, попри відкриття більшості кордонів та зняття обмежень, є не досить перспективними. Це можна, у першу чергу, пояснити, що туристичний потік у другій половині 2020 року не характеризується позитивною динамікою. Зокрема, у Європі, де дана сфера забезпечувала значний щорічний приріст доходів та зайнятість кожної п'ятої особи, відбувся спад понад 65% міжнародних прибуттів. Наступним постраждалим регіоном стала Америка та Близький Схід (понад 55% скорочення міжнародних туристів). Оцінюючи перспективи найближчих місяців у сфері розвитку туризму та спираючись на сценарії розвитку, запропоновані ВТО, туристичну галузь чекає скорочення на 78% до кінця поточного року, з орієнтовно часовим лагом відновлення економічних результатів у найближчі 3-4 роки.

У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває і стан кожного суб'єкта підприємницької діяльності, що здійснює діяльність у туристичній сфері. Основними гравцями туристичного ринку є туристичні оператори та туристичні агенти. При цьому, більшу частину займають саме туристичні агенти, як основні посередники туристичних послуг. Для підприємств даного типу характерним є також і те, що майже 70% від загальної кількості є фізичними особами та малими підприємствами.

Значення економічного аналізу при здійсненні підприємницької діяльності набуває все більшого значення і у зв'язку з тим, що кількість підприємств туристичної сфери протягом 2020 року дещо скоротилася, попри позитивну тенденцію до зростання протягом останніх 4 років (середній темп приросту для туристичних операторів становив 4,8%, а для тур агентів – 12,1% у 2019 році). Аналіз оцінки підприємницької діяльності має важливе значення для будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності, незалежно від форми власності чи організаційно-правової форми. Основне призначення економічного аналізу діяльності підприємств туристичної галузі полягає у оцінці реального стану підприємства з визначенням його сильних та слабких сторін у фінансово-

економічній складовій та ефективним реагуванням на виявлені недоліки і проблеми.

Існує різноманіття класифікаційних ознак до видів економічного аналізу. Зокрема, за часовим періодом виділяють оперативний, поточний та перспективний аналіз; відповідно до об'єкту проведення аналізу виокремлюють управлінський, маркетинговий, технічний, бізнес-аналіз; за суб'єктами проведення аналізу виокремлюють внутрішній та зовнішній, а за методами вивчення об'єктів найбільш поширеними є порівняльний, факторний, діагностичний, маржинальний та економіко-математичний [2].

Однак як для туроператорів, так для турагентів першим та найбільш розповсюдженим видом оцінки економічного стану є використання експрес-аналізу, як ефективного та оперативного інструменту оцінки підприємницької діяльності. Експрес-аналіз проводиться з метою швидкої оцінки стану балансу та фінансових результатів діяльності підприємства, у тому числі і туристичного. Оскільки значна частина підприємств є малими і користуються спрощеними формами подання звітності, то для значної частини даний вид аналізу є досить інформативним та дозволяє у короткий період оцінити реальний стан справ підприємства. Даний вид аналізу передбачає використання вертикального та горизонтального видів для оцінки, що дозволяє виокремити найбільш значущі статті та виявити динаміку абсолютних показників фінансового стану туристичного підприємства.

Наступним видом економічного аналізу є комплексна оцінка фінансового стану, що дозволяє глибше та ґрунтовніше оцінити діяльність туристичного підприємства, враховуючи сценарії розвитку підприємницької діяльності в залежності від змін зовнішнього середовища.

Однак для оцінки фінансового стану туристичні оператори частіше використовують поглиблений економічний аналіз, який передбачає детальну оцінку з використанням коефіцієнтного методу при діагностиці фінансового стану, ліквідності та платоспроможності, а також ділової активності та рентабельності здійснення підприємницької діяльності. Поглиблений аналіз є більш витратним як у часовому вимірі, так і фінансовому. Даний вид аналізу має ряд переваг, серед найбільш значущих можна виокремити всебічну оцінку фінансового стану підприємства, високу точність і достовірність отриманих даних, виявлення резервів для покращення діяльності, побудову можливих сценаріїв розвитку підприємства.

Використання конкретного виду економічного аналізу залежить від мети, яку ставить суб'єкт підприємницької діяльності та ресурсів, якими він володіє, починаючи від часових, і завершуючи трудовими, оскільки якість проведеного аналізу суттєво корелює із суб'єктом здійснення такого аналізу.

Список використаної літератури:

1. Всесвітня туристична організація (ЮНВТО). URL: <https://www.unwto.org/news/international-tourist-numbers-down-65-in-first-half-of-2020-unwto-reports> (дата звернення: 07.11.2020).

2. Андренко І.Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник / І.Б. Андренко, Н. М. Влащенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012.– 308с.